

Kiadja: A MAGYAR FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM
AZ ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET* HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELNIK egyelőre minden hó közepén.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkesztő: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V. Ker. Sziget-utca 5/7. szám, IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindenemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseiket a lap számára a „Patria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: A megcsonkított Magyarország halászata. *Végh János.* — A halasvizek kihasználásának biztosítása törvényes kényszerítéssel. (Folyt. és vége.) *Rm* — A génifélek és a halászat. (Folytatás.) *Simonffy Gyula* — A hőmérséklet változásának hatása a halak bőrpasztáira. *Dr. Unger Emil.* — Régebbi jogesetek. (Folytatás.) — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hirdetések.

A megcsonkított Magyarország halászata.

(Írta: Végh János.)

Az ezeréves Magyarország egységes teste megszagatva és ellenségeitől kirabolva ezerféle nyomorúsággal küzd. Az általános gazdasági romlás a halászat terén is mutatkozik annyival inkább, mert az egyéni pusztításra az orvvadászat űzésén kívül alig van a halászatnál hozzáférhetőbb terrenum.

Már a világháború alatt is erősen dolgozott a dinamitos lelkiismeretlenség, rohamosan terjedt a halfogás minden veszedelmes módja, a Károlyi féle forradalom és a proletárdiktatura bomlasztó szelleme pedig valósággal rá szabadította a halászatra a vízmelléki lakosság söpredékét és halas vizeinkben mindenütt zavartalanul puffogott a kézigránát reggeltől estig, ez lévén a büntetlenül garázdálkodó vörösörségek is mindennapi főszórakozása.

De nemcsak a természetes vizek halászata szenvedett sokat, hanem a tógazdasági üzemeket sem igen kímélték, legalább kezdetben gyakori volt a mesterséges halastavak (segédi, tapsonyi, miki, erdőcsokonyai, tatai stb.) megrongálása, illetve teljes kifosztása is. Később a tógazdaságok helyzete javult, mert ezek többnyire vagy községi tulajdonban létesültek, vagy mint szocializált birtokok tartozékai, tehát mint köztulajdonba átvett gazdasági üzemek, az ú. n. szovjethatóságok védelme alá jutottak, a mikor már csak a helyi munkástanácsok dézsmálgatták meg annyiszor, a hányszor megkívták a halat.

Azután következtek az ellenséges megszállások, ezektől azonban egyáltalán nem várhattunk kímélést; a megszálló csapatok viselt dolgai köztudomásúnak.

*) Felolvasta az Országos Halászati Egyesület 1920. május 28-iki közgyűlése alkalmával.

Végül aztán itt van a trianoni béke, a mely országunk területét s azzal együtt halasvizeinket olyan lehetetlen módon csonkítja meg.

Bármennyire nehezünkre esik a dolog, számolnunk kell azzal az átmeneti állapottal, melybe a háborús szerencsétlenségek folytán belesodrótunk, habár szent meggyőződésünk szerint ez így nem maradhat.

A történelmi Magyarország egységes vízhálózatán megteremtett törvényes egységes rend felborulását jelenti az, hogy a halászati törvény alapján a jogtulajdonosokból alakult eddigi 104 halászati társulattól mindössze 35 maradna meg magyar fennhatóság alatt; igaz, hogy nagyság szerint is, de halászatuk gazdasági jelentősége szerint is a kezünkben maradt vizek a jelentősebbek, mert az eddigi 303,530 kat. holdnyi vízterületből mégis kerekén 200,000 kat. hold esik a bántatlanul hagyott országrészre. Megmaradt a Balatonunk, a Velencei-tó s a miénk még a Fertő-tó is. Viszont majdnem valamennyi hegyvidéki vizünket elvesztjük, összesen mintegy 70,000 kilométer hosszban, melyeken a megalakult törvényes halászati társulatok keretében a czél tudatos egyöntetű kezelés már legnagyobb részben biztosítva volt.

A mesterséges viszonyok között létesített rendszeres tógazdaságok terén valamivel türethetőbb az állapot; az eddigi összesen 109 helyen 11,858 kat. holdnyi területű tógazdaságból 82 helyen 8235 kat. holdnyi vízterület marad továbbra is feltétlenül magyar fennhatóság alatt, a hol mindenütt örvendetesen megindult a termelési munka. A megszállott területen fekszik 26 telep, összesen 3618 kat. holdnyi terjedelemben, melyek közül nevezetesebbek a temesbányai 245, szabadkai (kelebiai) 324, a torontálcskai 1250 és a malaczkai 120 kat. holdnyi pontyos tógazdaságok, a Palicsi-tó, a szondi holtág, úgyszintén a dejeti 10 és znióváraljai 15 kat. holdnyi pisztrángos tógazdaságok. A két utóbbinak különös jelentőséget adott az a körülmény, hogy éven-

kint 5—6 millió darab pisztrángokra termelésével is foglalkoztak, melyeknek további tenyésztési célokra való felhasználása az Országos Halászati Felügyelőség irányítása szerint történt, rendkívül nagy hasznára és feljavítására a pisztrángos természetes vizek és tógazdasági üzemek halállományának.

Nagyon is számottevő jelentőséggel bírnak az ugyancsak okszerűen művelt, de le nem csapolható állóvizek is, melyek 116 helyen 10,520 kat. holdnyi terjedelemben hasznosítottak legfőképpen ponttyal és süllővel való rendszeres népesítés révén. Ebből 45 helyen 6703 kat. hold maradna a kezünkön, míg 71 helyen 3817 kat. hold a megszállott területeken fekszik.

Az erőszakos, országrontó határmegállapítás miatt egyes tógazdaságok nagyon nehéz helyzetbe kerülnek, pl. a biharugrai 750 holdas telep vízkivételi művei felett román hatóságok rendelkeznek és a táplálóvíz rendszeres kiszolgáltatása körüli esetleges akadályok veszélyeztetik azt a halászati üzemet, a melyik évenként 25—45 millió drb fogassülőikrát is szokott termelni az Országos Halászati Felügyelőség közbejöttével közvizeink népesítési céljára, a korábbi tapasztalatok szerint igen szép eredménnyel.

Az ellenséges megszállás alá került vizek évi halhúshozama legalább is 30,000 métermázsára tehető, a mi jelenleg már határozott veszteség; ezzel szemben a megmaradt vizeinkből kitermelhető évi haltermés mintegy 70,000 métermázsára becsülhető. A természetes vizeken a hivatásos halászok újra megkezdették a rendszeres munkát és a viszonyok folytonosan javulnak, bár egyes folyószakaszokon még hangzik panasz a fegyelméletlenség miatt.

Szomorúan állapítjuk meg azonban azt, hogy vadregényes hegyvidékeink megszállása folytán *pisztráng-horgászatunk* teljesen megbénult.

A magyar állami hatóságok a halászat emelésére különös gondot és nagy összegeket fordítottak s ennek a 20—25 éves céltudatos munkának volt tulajdonítható az a gyönyörű eredmény, hogy a törvényes és társadalmi szervezetek (halászati társulatok és sport-horgászegyesületek) alakítása és a mesterséges halasítás folyamán az Árva és Vág folyó egyes szakaszai Európaszerte híresek lettek szép galoczaállományukról, a Vág mellékvizeiben, a Garam és Poprád vízrendszerében, a máramarosi és erdélyi havasi patakokban a sikeresen elszaporított fekete és piros pettyes sebespisztráng mellett sok helyen meghonosodott az amerikai eredetű szívárványos pisztráng és a pataki saibling is, de a kormányhatóságilag jóváhagyott üzemtervekben előírt okszerű kezelés folytán megszapordott a tomolyka (pénze-pér) állományunk is. Így volt ez a magyar uralom alatt...

Jóllehet az oláhok és a szerbek sem tartották meg soha a törvényes tilalmakat és a görögkeleti egyházak híveinél szokásos hosszú böjtök miatt különösen is rengeteg halat fogyasztanak, mégis északról érkeznek a legszomorúbb hírek arról, hogy a csehek az egész Felvidéken, valószínűleg politikai okokból, megszüntettek minden társadalmi és törvényes korlátozást és most bárkinek és állítólag bárhol, szabadon lehet halászni. Ez bizony azt jelentené, hogy a halászat gyakorlatát közpredára bocsátották s így aztán végpusztulás fenyegeti az ottani egész halállományt. Majd újból kezdetjük a munkát a hegyvidék felszabadulása után.

Pisztrángos vizeket, illetve pisztrángtenyésztésre alkalmas patakokat a megmaradt országrészben keveset találunk, nevezetesen csak a borsodmezei Bükk-hegy-

ség Színva-patakjában (Lilafüred), a nyugatmagyarországi vármegyékben és a Bakony Vérteserdőségeiben. Jellemző példaképpen említhetem a csopaki és magyar-szombathelyi patakokat; az első a veszprémi székeskáptalan birtoka, a másik Esterházy Béla gróf tulajdona, rendszeresen kezelt halastavakkal kiegészítve. Itt a szívárványos pisztrágnak vannak meg leginkább az életfeltételei és az eddigi tapasztalatok szerint főként a forrásokból eredő friss vízü patakokban való kísérlet nagyon is meghálálná magát. Hiszen a jutasi (Veszprém m.) tógazdaságban szívárványos pisztrággal végzett kísérletek eredményén is felbátorodhatunk.

Annál megnyugtatóbb jelenség, hogy a mesterséges tógazdaságok létesítése körül a szabadon hagyott Magyarországon nagy élénkség mutatkozik, különösen a dunántúli részeken a kedvező természeti viszonyok között minden várakozást felülmúló igyekezettel egymásra épülnek az új telepek, legtöbbször olyan vize nyos. silány réteken, melyek eddig gazdasági hasznot alig hajtottak. A tógazdaságok intenzív kezelése a hal-takarmány hiánya miatt most ugyan nagy nehézségekbe ütközik, de az ügyes tógazdák mégis csak tudnak segíteni magukon. A termés értékesítése pedig, akár milyen jó termésük lenne is, még nagyon sok évekig biztos könnyűséggel fog menni.

Adja isten, hogy ilyen buzgóság legyen tapasztalható más irányban is mindenütt a régi Magyarország mielőbb felszabaduló régi határai között, mert nincs elveszve örökre sem a Tátra, sem a Vihorlát, sem a Hargita a nagy Kárpátok óriási hegykoszorújával, csak nehezünkre esik túrni és kivárni az idők fordulását, de nem nyughatunk bele soha, hogy a magyar nemzet ne mozoghasson szabadon nagy Magyarország ezeréves határai között. Dolgoznunk kell tehát erősen, elszánt akarattal és szent meggyőződéssel, hogy régi határainkat mielőbb visszazerezhessük!

Végül halászati szempontból néhány időszerű kérdést vetek még fel, melyek a közeljövőben megoldásra várnak:

1. *A határfolyók halászatának rendezése*, hogy azokon az ellentétes érdekeltség ellenére is, lehetőleg egyöntetű kezelés biztosíttassék, hogy csak a nevezetesebbeket említsem, ilyenek pl. a Felső-Duna, a Felső-Tisza, a Maros alsó szakasza stb.

2. *A földbirtokreform végrehajtásánál* a mesterségesen létesült vagy létesíthető tógazdaságok érdekében *halászati szakértő bevonása* a földművelésügyi minisztérium kebelében alakítandó központi bizottságba, az ú. n. Birtokrendezési Tanácsba.

3. *A halászati törvény korszerű revíziója* és egyebek között pl. az árvizek járásától függetlenül megszabott időbeli merev tilalmak enyhítése, illetve a gyakorlati életnek megfelelő módosítása, mert a 32 évvel ezelőtt alkotott törvényünk már teljesen elavult.

A halasvizek kihasználásának biztosítása törvényes kényszerítéssel.

(Folyt. és vége.)

A halászat terén is az első e feltételek közül, hogy az ott dolgozók kellő képzeltséggel bírjanak szakmájukban. És a németeknél ismét csak el kell ismernünk, hogy ez irányban már most is nagyon sokat tesznek s még többet követelnek.

Poroszországban, Friedrichshagenben, *állami halászati intézetük* van, Bajorországban az ottani halászati

egyesület *halászati iskolát* tart fenn Starenbergben. Az elmúlt nehéz esztendő őszén is egyre-másra olvastunk szaklapjaikban a *halászati tanfolyamokról*; a fent említett intézeteken kívül a porosz földművelésügyi minisztérium az *eberswalde-i* erdészeti akadémián tartatott 3 napos tanfolyamot; *Breslauban* a sziléziai mezőgazdasági kamara s az ottani halászati egyesület együttesen tette lehetővé 5 napos tanfolyam tartását, a szászországi halászegyesület *Bautzenben* két napon át s így tovább.

A tanfolyamok hallgatása ingyenes; sőt a vagyontalankabb hallgatók bizonyos összegű ösztöndíjakat is kapnak a tanfolyam idejére.

Hogy mi mindenre lehet ilyen módon a halászokat tanítani, az kitűnik egy-egy ilyen tanfolyam programjából. Friedrichshagenben, a Schiemenz tanár igazgatása alatt álló intézetben 1919. november 9-től 22-ig, tehát 14 napon át tartó előadások tárgyai a következők voltak:

1. A halak természetrajza.
2. A vízi élet a halászattal való vonatkozásában.
3. Gyakorlatok a vízi élet tanulmányozására.
4. A halászátról szóló törvény és rendeletek.
5. Haltenyésztés.
6. Le nem csapolható tavak halászata; az azokban való halfogás s az ott alkalmas hálók.
7. Halbetegségek s halpusztulás.
8. Folyami halászat.
9. Halak eladása és szállítása.
10. Hálók és azok kezelése.
11. A halasvizek kezelése.
12. A halak fogása és a hálók csendes folyású vizeken.

A 2 napos (1919. november 28. és 29.) bautzeni kurzus a következőkről tájékoztatta a hallgatókat:

1. A halak természetrajza, különös tekintettel a tógazdasági halakra. A vizekben s különösen a tógazdaságok tavaiban folyó élet.
2. A halak betegsége és pusztulása. A tavak gazdasági jelentősége.
3. A pézsmapocok.
4. A tógazdasági halak természetes és mesterséges tápláléka. A tavak népesítése és trágyázása.
5. Parlagon heverő tavak értékesítése; rossz állapotban lévőek javítása.
6. Hadi ipar és vízszennyezés.
7. Pisztrágtenyésztés.

Mindezeket a tanfolyamokon nemcsak elmélettel tömők az érdeklődőket, hanem lehetőleg a gyakorlatban is bemutatják az elmondottakat s a közelfekvő halászatokat s halgazdaságokat meglátogatják.

Ha őszinték akarunk lenni magunkhoz, akkor bizony be kell ismernünk, hogy az imént felsorolt tárgyokról nagyon is elkelnének nálunk is a tájékoztató előadások. Nem arról van szó, hogy ne lenne nálunk elég ügyes halász, a ki a halat meg tudja fogni; — ámbár ez irányban is lehetne még sokat tanulni, csak gondoljunk arra, hogy az egyes vidékek „szokásai“ milyen különbözők, hogy kerültek pl. a „nagy szerszámok“ a Tiszáról a Balatonra stb. — hanem arról, hogy a halász a maga mesterségét ne csak a „halfogásban“ lássa, hanem *halgazdaságot* úzzön. Halgazdaságot olyan értelemben, hogy a vizet *művelje* s e műveléssel biztosítsa annak állandó, nem apadó halhozamát, biztosítsa a maga kenyérkeresetét. A termelés természettudományi alapfeltételein kívül tájékozva kell lenni a halásznak is épp úgy, mint akármilyen más termelőnek, a termék

értékesítése körüli teendők tekintetében is. Nem is sejtik, hogy mennyi kárt szenvednek az e téren való tudatlanságuk miatt halászaik; csak azon csodálkoznak néha, hogy milyen olcsón veszik tőlük a halat s mégis milyen drágán fizetik azt a fogyasztók.

Szóval mindenképp szükséges az, hogy alkalom s mód adassék a halászmunkásságnak is a maga kiképzésére, csak, ha ezt az alkalmat s módot megadjuk neki, akkor *követelhetjük, hogy jól is dolgozzék*. Ha jól dolgozókat állíthatunk a rosszul dolgozók helyébe, akkor már meg van egyik előfeltétele az arra való jogunknak, hogy a rosszul dolgozókkal szemben a törvény kényserítő erejét vegyük elő.

A halászati oktatás terén bizony elég mostohán állítottunk már a háborús évek előtt is. Gyakorlatilag is számbavehető tanfolyam csak a kassai vízmesteriskolán volt és újabban a kincstári erdőőrök részére évenként Znióvárálján, melyeket a földművelésügyi minisztérium kiküldött szakközegei láttak el. Mindkét tanfolyam azonban speciális eredetű lévén, nem volt általában a halászsok részéről hozzáférhető. Az Országos Halászati Egyesületben indult aztán meg oly irányú mozgalom, hogy esetleg a gazdaszervezetek közbenjöttével tartassanak egyes vidéki központokban a halászat köréből vett gyakorlati irányú felolvasások, — a háború azonban, mint sok más üdvös kezdeményezést, ezt is csirájában fojtotta meg. Most az ország új helyzetében, ha valamennyire összeszedtük már magunkat, mégis csak gondolnunk fog kelleni ezzel az ügygyel is. Közös feladat vár itt a törvényt kezelő kormányhatalomra és a halászati érdekeltségre. Az Országos Halászati Egyesület igyekezzenek és a földművelésügyi kormány jóakarátának meg lesz bizonyára a kellő eredménye. Csak úgy hirtelenében gondolunk azokra az állami birtokokra (Gödöllő, Kisbér), a hol, ha kisebb méretekben is, de meg van már az alapja egy-egy rendszeres halgazdaságnak; semmi különösebb akadály nem lehet annak, hogy azok gyakorlati halászati tanfolyamoknak, később iskoláknak is szolgáljanak alapul. A szakoktatás nagy kérdése mellett gondoskodni kell aztán arról is, hogy halászaik elláthassák magukat a szükséges hálókkal, csolnakokkal, ruházattal stb. *Hálógyártóiparunknak*, azt hiszszük, meg lesz a biztos alapja az országban a jövőben is, csak fejleszteni kell; a pamuthálókat igénylő egyes nagy üzemek ugyan külföldi behozatalra szorulnak majd, igyekezni fog kelleni a megengedett mértékben azt is előmozdítani. Épp így a bárkaépítést, halászcizmák készítését stb. is elő kell kormányhatósági úton is segíteni, ha azt akarjuk, hogy halászaik eredményesen dolgozzanak.

Végül minél előbb, sürgősen revízió alá kell venni a halászátról szóló törvényünket, a mely több mint harmincz esztendővel egészen más viszonyok között készült. Hozzá kell azt alkalmazni a mai állapothoz, figyelemmel arra az óriási haladásra is, a mely az okszerű halgazdaság természettudományi alapjainak felderítése körül az elmúlt harmincz év alatt megállapítható. Csak rá akarunk itt ismételve mutatni arra, hogy a most tárgyalt hatósági bérbeadással kapcsolatban a törvény egyáltalán nem gondoskodik arról, hogy ez a hatósági bérbeadás csakugyan biztosítsa a helyes s jó gazdálkodást is, a minek pedig mégis csak a legfőbb czélunk kell lenni.

Röviden összefoglalva tehát a törvényes kényszerítő eszközök alkalmazása csak akkor jogosult, mert csak akkor lehet igazi eredménye, ha a törvényt alkalmazó kormányhatóság biztosítja a halászsok megfelelő kikép-

zésének lehetőségét, ha biztosítja, hogy magukat megfelelő számmal s a mesterségük gyakorlásához szükséges kellékekkel ellássák, végül, ha gondoskodik olyan törvényről, a mely az okszerű halgazdaság üzésének semmi tekintetben gáncsolat nem vet.

Ezeknek az előfeltételeknek minél előbbi megvalósítása legyen tehát mindnyájunk legelső feladata. *Rm.*

A gémfélék és a halászat.

Írta: **Simonffy Gyula.**

(Folytatás.)

A német halászok felfogása szerint azoknak sincs igazuk, a kik a gémekek védelme érdekében azzal érvelnek, hogy *természetes folyó- és állóvizekben* a gémekek csak a kisméretű s a kevésbé értékes halakat pusztítják, mert „a kis halacskákból lesz a nagy” s a „kevesebb értékű halfélék a nagyértékű ragadozóknak szolgálnak táplálékul”, tehát „sem mire való szemét (gyom) hal, az egy durbincot kivéve, nincs.”

Mesterségesen létesített tógazdaságokban azonban egészen más a helyzet; a kár itt szembeötlőbb s az erről az oldalról hangoztatott panaszokkal szemben a gémekek barátai igazán semmivel sem érvelhetnek. A hízlalótavakba helyezett anyag a csőrvágás által okozott halálos sebesítések miatt már tavasszal veszélyeztetve van. 3 kg.-os pontyot is találtak már ily módon kimulva s ugyancsak megtörtént egy német pisztrángos tógazdaságban, hogy az ivarérett ívópisztrángok közt 30 db 1 kg.-ost találtak döngölve.

Az ívó- és nyújtótavakban lévő zsenge ivadék, kicsinysége folytán, tavasszal s nyár elején elkerüli ugyan a veszélyt, de később, mikor már félujnyi nagyságúra növekedett, annál mohóbban esnek neki a gémekek. Német gazdák megfigyelése szerint a gémekek az ilyen tavakban a népesség 20—50%-át is kiirtatják, sőt előfordul azoknak teljes kipusztítása is. Száraz években a kár a tógazdaságokban lényegesen növekedhetik.

A német halászati körök, illetve a tanulmány szerzőjének véleménye abban csúcsosodik ki, hogy: *a gémekek semmiféle néven nevezendő kíméletet nem érdemelnek!*

Mint érdekességet s a kérdés érdeméhez tartozót, megjegyezhetjük, hogy Németországban az utolsó 10 év alatt erős társadalmi (ornithológiai) mozgalom indult meg a gémekek, mint nem abszolút kártékony, mint a kultúra folytán pusztuló madárfaj, mint „természeti szépségek” megmentése, illetve kímélése érdekében. Ezek a madár- és természetvédelmi körök azt kívánták, hogy legalább a tengerpart, a nagyobb folyók és természetes tavak közelében részesüljenek a gémekek kíméletben.

A német halászati szakkörök véleménye szerint azonban bár ezek a helyek kevésbé vannak kitéve észrevehető károsításnak, miután itt emberi beavatkozás nélkül, úgyszólván mindent a természet produkál, még sem lehet ezt a „kedvezményt” a gémekeknek megadni, mert a mint láttuk, a gémekek táplálkozás céljából telepüktől 50 km.-nyire is elkalandoznak s mert minden telep kiinduló pontja lehet egy új hatalmas telepnek, tehát a feltételes kímélet mellett is nagyon elszaporodhatnak. Németországban a gémek azon csekélyszámú halragadozó közé tartozik, a melyeknek eredményes irtása céljából nemcsak magánuradalmak, halászati társulatok, hanem maga az állam is fizet lelőési díjakat. Ez a lelőési díjrendszer azonban igen sok helyen nemhogy

a gémfélék kiirtására, hanem ellenkezőleg azok kímélésére vezet; a vadőri személyzetnek ugyanis önérdeke az, hogy menél több lelőési díjra tegyen szert s hogy ezt elérhesse, nyíltan vagy titokban kíméli a gémtelep fejletlen fiókait s csak későbbi korban lövi azt. A lődíjrendszer és a részleges irtás tehát cikkíró véleménye szerint nem sokat használ, a siker érdekében a társadalomnak és államnak kell az állam egész területére s minden érdekelt félre kiterjedő rendszeres és törvényes intézkedéssel beavatkozni.

A gémekek egyetlen biztos irtási módja a fiagémeknek idejében a fészkekből való alapos irtása, a lehető legnagyobb területen.

A végrehajtást illetőleg legfontosabb a helyes időpont megválasztása. Ezt ugyanis nem szabad sem túlkorán, sem túlkésőn kezdeni. Ha túlkorán kezdjük, akkor az anya újból kezd tojni, ha túlkésőn, a mikor a gémliaik repülni kezdenek, akkor ezeknek egy része menekül meg.

A mondottakat figyelembevéve, ha a tojásrakás pl. márczius közepén vagy végén fejeződött be s a fiókák felnevelődésére 9 hetet számítunk, akkor az irtásra május vége—június eleje lenne a legalkalmasabb időpont. Az irtás végrehajtása alkalmával sok helyen a fészkeket is szét szokták rombolni, ez azonban nem helyes, mert ezáltal a megmenekült teleplakók egy része széjjelszorodik s a következő évben új telepeket alapít. Leghelyesebb a fészkeket érintetlenül hagyni s az irtási munkát elvégezve, a telepet évről-évre figyelemmel kíséreni. A fészkekből ilyen módon való irtásnak azonban egyetlen módja a fák és galyak megmászása, a mihez természetesen alkalmas, ügyes munkások kellenek.*)

Egyes tógazdaságokban a gémekek sok helyen azzal igyekeznek a tavaktól távol tartani, hogy a lelőtt döngémeket a tavak mentén póznára kötik fel. Nem sokat használ. Jobb ennél s más kártékony állat ellen is védelmet nyújt, ha a tavak vízszíne felett drótszálakat huzunk ki. Ezt persze, csak kisebb tavaknál alkalmazhatjuk.

Máskülönb tógazdaságban a lelkiismeretes *felügyelet*, a *lelövés*, a *vastörrel* (csapda) való fogás s a *mérgezés* jöhet számításba. A szorgos felügyelet főképp azoknál a vizeknél lesz szükséges, ahová a gémekek csak éjszaka járnak, de ahol jelenlétüket a keskeny, hosszú lábujjnyomok s mésztejhez hasonló ürülék elárulja.

A *lelövés* nagy eredményt nehéz elérni. A gém rendkívül óvatos madár, rendszerint kiemelkedő, vagy szabad kilátást biztosító helyeken halászik, honnan a közeledő vadászt már messziről észreveszi és elmegy. Belopni tehát, kivált ha nincs valami alkalmas fedezet (töltés, árok, vízinövényzet), nehéz s inkább csak a reggeli és esteli szürkületben lehetséges. Sokhelyen a

*) Az említett tanulmányban egyúttal le van írva egy egyszerű de elmésen szerkesztett fasmászókészülék; tekintettel arra, hogy ezt a gazdaság egyéb ágaiban is sikerrel lehet használni, röviden leírom. A készülék a fa koronájába való feljutást könnyíti meg. Áll egy hosszú erős f-nyölcéből, melynek végére ráilleszkedő nyeles vaskampót szerelünk. A vaskampó nyele villás és csigakereket fog közre; ezen a kereken kötelet húzunk át s annak egyik végére keresztben ülőkének farudat erősítünk. A készülék használata egyszerű. A készülék szilárdságát használat előtt kipróbálva, annak kampóját valamelyik erős oldalágra akasztjuk, a mászó munkás lovagló helyzetben fel ül a keresztben álló rúdra, a másik pedig a kötélen szabad végét húzván, a csigán a koronába emeli. A koronában a mászás már könnyen megy s azt a munkás a magával vitt kisebb kampós bottal önállóan végzi. Megjegyzni a cikkíró, hogy hat munkással egy nap alatt körülbelül 30 fészket lehet kiszéni.

parton, vagy a vízben leshelyet, esetleg lesgunyhót készítenek s húzása közben lövik. Lesbe lehet állani azok alá a fák alá is, ahová a géme napközben pihenni járnak. Hajtással is meg lehet próbálkozni.

A *vastörrel* való eredményes fogásnak egyik nélkülözhetetlen feltétele, a géme szokásainak alapos és részletes ismerete. A gém a tavaknál előszeretettel keresi fel azokat a terepeket, ahol a tápláló vízfolyás (ér, patak) a tóba betorkollik, ahol az élővíz a hordalékiszapot, homokot stb. lerakja, ahol tehát sekély és átlátszó a víz. Ha emellett a vízből kiemelkedő mederrészek (halmok, padok) is vannak, a gém az azok körül lévő sekély helyeket annál inkább kedveli, mert a sekély vízben való halászat után ott tartja pihenőit, ahonnan a körülötte uszkáló zsákmányt is figyelheti vagy a netalán közeledő veszélyt is észreveheti. A tört tehát ilyen kiemelkedő halmok, hantok tetejére kell felállítani. Ha a tóban nem volnának ilyen kiemelkedő természetes magaslatok, mesterségesen készíthetünk olyanokat. A partról néhány m. terjedelemben homokot szórunk a vízbe, annyira, hogy a beszórás után a vízmélység körülbelül 20 cm. legyen. Minél nagyobb ez a sekély vízű terület, annál jobb, mert a gémeiket jobban oda csalogatja. A homokhányás széle felé, a hol a víz mélysége fokozódni kezd, homokból vagy földből egy a vízből 20 cm.-re kiemelkedő, 40—50 cm. átmérőjű halmot (kupaczo) készítenek s hogy az elhabolás veszélyének minduntalan kitéve ne legyen, tetejét s oldalát gyeptéglával vagy kóvel borítjuk. De készülhet a kupacz lekaszált nádból, sásból is; fatuskóra is állíthatjuk a vasat. A tört a kupaczo közepén kell felállítani. A fogáshoz általában kétféle vastört használnak: a közönségeset, a melyet csalival lehet ellátni és az ú. n. tányérvasat. Miután a géme lábujjai hosszan nyúlnak előre, a kereskedésben kapható tányérvasnál gyakran megtörténik, hogy az a lábujj érintésére, még mielőtt arra a gém egész csüdjével rálépne, összecsapodik, tanácsos ezért a vas tányérját kisebb átmérőjűvé átalakítani, úgy, hogy pl. 30 cm.-es kengyel-átmérő mellett a tányér 10—12 cm. átmérőjű legyen. Egyébként megjegyzendő, hogy a németországi szakkereskedésekben kész speciális gémvasak is vannak. A tányérvasat az előbb leírt hant tetejébe ágyazzuk be s vékony földréteggel takarjuk, egyben, ha a föld homokos, a csapda rugója alá bádoggal helyezünk, nehogy az összefolyó homok a rúgó csapódását akadályozza. A vasat dróttal valamely kődarabhoz, vagy valami kisebb karóhoz kell erősíteni; nehogy pedig a törbe lépett géme sokáig kínlódjanak, a töröket naponta többször végig kell vizsgálni s a netalán fogva lévő gémeiket emberséges módon kivégezni.

A tányérvassal való fogás főképp ott lesz igazán helyénvaló és eredményes, a hová a géme rendszerint nagyobb számban és csapatokban látogatnak el s épen ezért nagyobb számú tányérvasat állítanak fel. A tányérvasakkal való fogáshoz sok helyen csalihalat is használnak, ezeket döglött állapotban a vasak közt vagy elszórják, vagy a vasak közelében nyársakra húzva, a földre szúróják.

A közönséges vastöröket (berlini tört, hattyúnyak stb.) mindig csalihallal állítjuk fel. A csali lehet döglött vagy élő hal, melyet a vastörön lévő horogra lapos oldalával húzunk rá s még fonállal is hozzáerősítjük, aztán a felcsalizott tört 6—8 cm.-re a vízszíne alá helyezzük. Élő hallal való felcsalizás esetén a fonalat a hal hátúszóján húzzuk keresztül, majd azzal átkötve, a tört ravaszához erősítjük. Élő csalihalnak csak ujnyi hosszúságú halat használhatunk, a fonalat pedig

csak olyan hosszúságúra szabhatjuk, hogy a halacsának 4—5 cm. szabad mozgása legyen.

A döglött csalihalat, ha lehetséges, mindennap cseréljük ki frissel, mert a romlott vagy a már rothadásnak indulókat nem veszi fel a gém. Németországban egyesek heringet használnak csalikép, aminek az illetők állítása szerint az a jó oldala van, hogy tartós; egy és ugyanazzal a heringgel több gémet lehet fogni. Csali-kép lehetőleg ugyanazokat a fajokat használjuk, amelyek a védendő vizekben, tógazdaságokban (ponty, czompó stb.) előfordulnak.*)

A mi végül a géme mérgezését illeti, erre a célra foszforos készítményeket vagy strihnint használunk, amelyet a csali belüregébe, vagy garatába (bársingjába) töltünk s a géme tartózkodási helyén vagy széjjelszórjuk, vagy nyársra tűzve a mederbe szúrjuk.

(Folyt. köv.)

A hőmérséklet változásának hatása a halak bőrparazitáira.

Dr. Wohlgemuth, a wielenbachi (Bajorország) halászati biológiai intézet kísérleti tógazdaságában értékes megfigyelést tett¹⁾ a Dactylogyrus nevű igen kártékony kopolyú- és bőrparazita viselkedésére vonatkozólag. Megfigyelése útmutatást ad további vizsgálatok és kísérletek irányára, melyek eredménye valószínűleg lehetővé fogja tenni, hogy e káros és nálunk is pontyokon többször észlelt parazitáktól a tógazdaságokat megtisztítsuk, vagy legalább is megakadályozzuk a pontyivadéknak az általuk okozott „Gyrodactyliasis” (kopolyúpenész) nevű betegségben való tömeges pusztulását.

Wielenbachban a betegséget egy ivadéknevelő tóban észlelték nyár közepén olyanformán, hogy a tóban levő 6000 darab 5—6 cm. hosszú pontyivadékból már számos holtat és magával tehetetlen súlyos beteg találtak, melyeken mikroszkópi vizsgálattal Dactylogyrusok jelenlétét állapították meg. A kihalászott betegek fertőzöttsége olyan nagymérvű volt, hogy gyógyulást remélni nem is lehet már. Mégis elhatározták, hogy próbát tesznek. A beteg ivadékot megfelelő rácsos hal-tartóban egy 10—12° C. hőfokú forrásvizet tartalmazó csatornába helyezték, melyben ez a hűvös, tiszta víz lassú áramlásban folyt. A beteg halak egy része, azok, a melyeknek kopolyúhámszövetét a paraziták már teljesen széjjelroncsolták, még utólag elpusztult. Ezeket a tartóból eltávolították. A többi ellenben feltűnően élénk lett s teljesen egészségeseknek látszott. A mikroszkópi vizsgálat megerősítette ezt a látszatot: a paraziták *eltűntek* a halakról! Csupán a korábbi jelenlétük nyomai maradtak meg a kopolyúk sérülései formájában. A halakat még hosszabb ideig megfigyelték ezután is, de többé sem Gyrodactylust nem találtak rajtuk, sem egészségi állapotukban változást nem észleltek, tehát tökéletesen meggyógyultaknak kellett őket tekinteni. A gyógyulás oka minden valószínűség szerint csakis a hőmérsékletváltozás lehetett; a pontyok ugyanis 16—18°-os tavukból 10—12°-os lassan áramló vízbe jutottak. Az áthelyezésük természetesen nem hirtelen történt, — mert ilyen hőmérsékleti különbség ebben az esetben tudvalevőleg súlyos meghűlésüket, talán halálukat is okozhatta volna —, hanem fokozatosan, a két-féle hőmérsékletű víz lassú összekeverése után.

* A gém falánk-ágára jellemző, hogy akárhányszor megtörténik, hogy a felcsalizott halászorgokon is fogva marad.

¹⁾ Allg. Fischerei Zeitung. 1920. május 1. XXXV. évf. 99. l.

A parazitáknak a hideg víz még így is megártott, a halaknak ellenben nem. Valószínű, hogy a paraziták a meghűlés következtében elpusztultak, vagy pedig elhagyták gazdáikat és az áramló víz elsodorta őket s később gazda hiányában pusztultak el. A dolog még tisztázásra szorul, mert újabb parazitás halak hiányában e kísérleteket Wielenbachban akkortájtban nem folytathatták. Fontos lesz még pontosan megállapítani, hogy a paraziták elpusztításához mennyire kell a víz hőmérsékletét csökkenteni, valamint azt, hogy másféle kopolyú- és bőrparazitákra miképp hat ez a csökkentés.

A halpiócza (*Piscicola geometra*) szintén érzékeny a hőmérsékletváltozások iránt. Tapasztalta *Wohlgemuth* azt is, hogy meleg tavakból való pióczás pontyokat hidegebb folyóvízbe helyezve, a piócák elhagyják a halat, bár nem valamennyien.

A wielenbachi intézet készül az idevágó rendszeres kísérletekre. A siker attól függ, sikerül-e a parazitákat gazdáik elhagyására kényszerítő hőmérséklet-csökkentést olyan határok között elérni, a mely határok között az, kellő átmenetelességgel alkalmazva, a halaknak meg nem árt.

Dr. Unger Emil.

Régebbi jogesetek.

(Folytatás.)

XXXIII.

A halászati jog tulajdonosának engedélye nélkül való halászás csak az esetben minősíthető kihágásnak, ha a ténykedés miatt az illető jogtulajdonos keres jogvédelmet.

„K. I. cs—i lakos följelentése folytán M. G. és M. C. cs—i lakosok ellen folyamatba tett halászati kihágási ügyben másodfokban hozott azon ítéletét, melylyel az elsőfokú fősolgabírói ítélet jóváhagyása mellett M. G.-t és társát a halászatra jogosított engedély nélkül, nyereségvágyból való halászás miatt az 1888. évi XIX. t.-cz. 64. §-nak b) p. alapján a 68. §-ban körülírt célokra fordítandó, 15 nap, különben végrehajtás terhe alatt 1—1 napi elzárással helyettesíthető 20—20 K pénzbüntetésnek megfizetésére ítélte, továbbá panaszlottakat K. I. cs—i lakos javára kártérítés címén 50 koronának ugyancsak 15 nap, különben végrehajtás terhe alatt való megfizetésre kötelezte, panaszlottak részéről közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vettem s a póttárgyalás adatainak figyelembevételével a kihágási eljárást beszüntettem.

Mert a halászati jogtulajdonos engedélye nélkül elkövetett halászás a törvény értelmében csak abban az esetben minősíthető kihágásnak és mint ilyen, csakis akkor von maga után büntetőjogi következményeket, ha e ténykedés miatt az illető jogtulajdonos keresi a hatóságnál a jogvédelmet.

Mint hogy azonban a jelen ügyben K. I. cs—i lakos panaszló — panaszát mindkét panaszló ellenében visszavonta, a kihágási eljárás folyamatba tételének alapoka is megszűnt. “*)

*) Ellenkezik a VIII. alatt felhozott 62,421/1892. F. M. sz. döntéssel. A mostani joggyakorlat ismét az, hogy a nyílt vizeken elkövetett halászati kihágások *hivatalból* üldözendők, még a 65. § a) pontja azon esetében is, ha a halászati jogtulajdonos vissza is vonja panaszát: „mert a hal létfenntartási ösztönénél fogva helyét folyton változtatja, tehát egyik halászati jogterületről a másikra vonul... és így adott esetben az orvhalászattal nemcsak a jogosított érdeke, hanem a szomszédos halászati jogtulajdonosok, tehát a haltenyésztés közérdekei is sérelmet szenvednek”. (L. „Halászat” 1917. évi I. számában közölt „Jogeset”-et.)

Ehhez a megokoláshoz azonban, éppen szakszempontról, szó fér. A 65. § a), valamint a 64. b) pontja magával a „haltenyésztés”-

XXXIV.

Halászati kihágási ügyek tárgyalásánál az esetre, ha panaszlottak segéd munkási vagy segédhalászi minőségükre hivatkoznak, az eljárást az illető halászmester vagy megbízó ellen hivatalból kell folyamatba tenni.

„H. J.-t a terhére rótt kihágás vádja és következményei alól fölmentem, az ítéletnek a háló megsemmisítésére vonatkozó részét azonban helybenhagyom.

Panaszlott a terhére rótt kihágás vádja és következményei alól fölmentendő volt, mert a... póttárgyalás során K. K. M. s—i halászati bérlő elismerte, hogy H. J. a kérdéses időben mint állandó segéd munkás az ő hálójával és megbízásából halászott; ezért a kihágás képező ténykedésért tehát a felelősség nem őt, hanem a szolgálati viszonyból folyólag megbízóját terhelné.

Mint hogy azonban K. K. M.-el szemben a kihágási eljárás megindíthatása most már elévült, ellenében az eljárás folyamatba nem tehető.

... figyelmeztetem az elsőfokú hatóságot, hogy midőn halászati kihágások tárgyalásánál panaszlottak segéd munkási vagy segédhalászi minőségükre hivatkoznak, az eljárást az illető halászmester vagy megbízójuk irányában is folyamatba kell tenni, nehogy a jelen esethez hasonló ismétlődhessék és az elkövetett kihágások megtorlatlanul maradjanak.” (F. M. 1900. évi 24,260. sz.)

(Folyt. köv.)

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Adományok az Országos Halászati Egyesület halrajzi munkálatainak céljaira:

Eddig kimutatott összeg (I. Halászat 1919. febr. 1—15.) 6089'94 K
Dr. Dobránszky Béla 26— ”

Összesen: ... 6115'94 K

Budapest, 1920. június 15.

Simonffy Gyula titkár.

Magyar édesvízi halhatározó. Olvasóink és a halászat minden barátjának figyelmébe ajánljuk, hogy dr. Unger Emil fenti című könyvecskéje, mely útmutató a hazai halak neveinek megállapítására s az Országos Halászati Egyesület kiadásában a múlt évben jelent meg, az Egyesület legutóbbi választmányi ülésének határozata szerint ezentúl példányonként 10 koronáért kapható az Országos Halászati Egyesületnél (V., Sziget-utca 5.—7. sz. IV. em.) és a Kir. Magyar Természettudományi Társulatnál (VIII., Eszterházy-utca 16. sz.). Megrendelésre pedig 13 K 50 f. előzetes beküldése esetén, melybe a 3 K 50 f. kitévő postaköltség is bele van számítva, postán bérmentve, ajánlva küldjük.

Az Orsz. Halászati Egyesület választmánya 1920. május 28-án, a közgyűlést megelőzőleg, ülést tartott báró Tallián Béla v. b. t. t. elnöke alatt. Jelenvoltak: Inkey Pál alelnök, dr. Buczászky Bertalan, Corchus Béla, Goszthony Mihály, Dobránszky Béla, Kuttner Kálmán, Répássy Miklós, Schreiber József, Simonffy Gyula, Végh János és Zimmer Ferencz.

A választmány a folyóügyeken kívül a közgyűlés elé terjesztendő tárgyakat készítette elő.

A titkári jelentés tudomásulvétele után felvették az egyesület alapító tagjai sorába: Tiszler Izidor, Uszléber Antal, Dietzl Lajos, Udvardy János, Szalkay Zoltán, dr. Hirsch Alfréd, Schwarz Izidor,

sel ugyanis semmi vonatkozásban nincs, hanem csak a „halászás” pusztán cselekményével, a mely cselekménynek kihágásra való minősítése e pontok szerint *kizárólag a halászatra jogosított engedélyétől*, vagyis csak tőle magától van függővé téve. A halászatra jogosítottnak ezen engedély megadására való jogát törvényünk semmiképp sem korlátozza s így aligha változtathat a jogi következményeken az, hogy az engedély előbb vagy utóbb adatik-e meg.

Más kérdés természetesen az, hogy az engedély nélkül halászó orvhalász mindenre inkább ügyel, mint arra, hogy a törvényt és rendelkezéseket egyébként megtartsa, tehát követ el olyan kihágást is (pl. nincs halászcselekmény, méreten alóli halat fog, tiltott időben halászik stb.), a mely aztán már csakugyan közérdeket sért s azért feltétlenül hivatalból üldözendő. Az ellenőrzéssel megbízott közegeknek tehát mindenestre kötelességük, hogy minderre kiterjeszték figyelmüket s aztán hivatalból járjanak el. Szerk.

ifj. Baráth István, Szabó Román és Tiringer Lajos; rendestagokul pedig Kiss András, Pál Miklós, Isgum Károly, Nádi Sándor és a váci püspökségi uradalom jószágigazgatósága.

A pénztári jelentés szerint az egyesületnek 23,635 K 28 fillér vagyona van. Az 1920. évi költségvetés tervezetét 15,583 K 28 fillér kiadással és ugyanannyi bevétellel irányozták elő.

A tagsági díjak felemelése ügyében az 1920. és 1921. évekre az véi 6 kor. díjon felül 24—24 kor. pótdíj kivetését hozzák a közgyűlésnek javaslatba, melyet az alapító tagok is tartoznak befizetni addig, a míg a tagdíjak kérdését alapszabálymódosítással nem rendezik.

Az Egyesület kiadásában megjelent „Magyar édesvízi halhatározó” árát a választmány, tekintettel a változott viszonyokra, a jövőre 10 K-ban állapította meg. (L. az idevonatkozó fentebbi közleményt.)

(—gh.)

Az Országos Halászati Egyesület első rendes közgyűlése a régi jogrend helyreállta óta f. évi május 23-án folyt le Tallian Béla báró, v. b. t. t. elnökle alatt a tagok élénk részvételével. A részletekről is beszámoló közgyűlési jegyzőkönyvet csak a „Halászat” jövő számában adhatjuk közre, egyelőre csak azt említjük, hogy az adott nehéz viszonyokra tekintettel, a közgyűlés elfogadta a választmánynak a tagsági pótdíj kivetésére vonatkozó javaslatát (lásd fent a választmányi ülésről szóló tudósítást).

Közgyűlés után Végh János tartott közérdeklődés mellett „A Magyarországi Magyarország halászata” címén előadást. (L. egész terjedelmében mai számunk vezetőcikkében.) Az előadás végén felvetett időszzerű halászati kérdések felett élénk eszmecsere indult meg; különösen a részben idegen uralom alá jutott vizek halászata s a vízjogi törvény szükséges revíziója, aztán a halforgalom kapcsán a halzállítás vasúti tarifája szolgáltattak bőven anyagot a vitára.

Este a tagok báró Tallian Béla elnökkel élükön, társasvacsorára gyűltek össze a városligeti Gundel-féle (Vampetics) vendéglőben, ahol körülben megjelent Rubinek Gyula földművelésügyi miniszter és Szomjas Lajos földművelésügyi államtitkár, báró Szurmay altábornagy, mint régi lelkes sporthorgász, valamint a székesfőváros polgármestere, Body Tivadar is.

Mindenestre biztató a halászat terén is meginduló intenzív munkára az a megtisztelő érdeklődés, melynek megjelenésükkel a kitűnő vendégek tanújelét adták.

Az Esztergomi Halászati Társulat f. évi május hó 7-én tartott rendkívüli közgyűlést Pisuth Aladár elnökle alatt, mely-

nek egyedüli tárgya az általános tilalom felfüggesztése volt. A közgyűlés, tekintettel arra, hogy a társulat kötelekébe tartozó Dunaszakas balpartja egész hosszában cseh megszállás alatt van, hol minden korlátozás nélkül halásznak, az üzemtervben megállapított általános tilalmat felfüggesztette és elhatározta, hogy erre vonatkozólag a földművelésügyi miniszter jóváhagyását kéri. A.

A Borsodi tiszai halászati társulat május 12-én Tiszakeszin tartotta meg évi rendes közgyűlését **Juhász János** igazgató elnökle alatt. Az **igazgatói jelentés** mindenkélt **Dedk Gyula** elnök elhunytáról emlékezett meg kegyeletes szavakkal, azután a forradalom és kommunizmus kártevőit ismertette, majd a halászati számszámoknál zár alá vételét pendítette meg az általános tilalom idejére. **Zombory Zoltán** járási főszolgabíró hozzászólásában a vízi-rendőrség megszervezését sürgette a kőr. folyamfelügyelők és államrendőrség bevonásával, mert a halászat mellett általános közgazdasági érdekből is szükség volna a vizek fokozottabb ellenőrzésére. A közgyűlés az ügyben feliratot intéz a földművelésügyi miniszterhez, melyben a halászati számszámok zár alá vételénél követendő eljárásra és megfelelő utasítás illetve körrendelet kiadását kéri. A számvizsgáló-bizottság jelentése alapján az előző 2 évi zárószámadásokat 4206·53 korona bevételi, 782·77 korona kiadási és 3423·76 korona pénzmaradvánnyal, mely utóbbiból 1732·50 korona bérleti biztosíték, rendben találták és az igazgatónak a felmentést megadták. Az 1920. és 1921. évi költségelirányzatot 1604 K kiadással megállapították s ennek fedezetére kat. holdanként és évenként 50—50 fillér tagsági járulék kivetését szavazták meg. Az 1918. december 16-án forradalmi időkben és terrorisztikus kényszer hatása alatt kötött halászati bérszerződésnek jóváhagyását a közgyűlés megtagadta, illetve 1920. július 1-től kezdődő hatálylyal új árverés tartását határozta el s ennek meghirdetésére az elnökségnek felhatalmazta. A kubikgödörökben megszoruló halivadék megmentése ügyében utasították az igazgatót, hogy az Alsószabolcsi ármentesítő társulathoz írjon át s annak támogatását kérje az irányban, hogy az ivadékmentesre szerződésileg kötelezendő új bérlőknek legyen segítségére. A tiszaszegi határban érdekelt **Vay Elemér** bárót a halászati jog arányának megállapítására és részesedésének kifizetésére vonatkozó kérésével a polgári bírósághoz utasították s vitás kérdések tisztázásáig a VI. szakasz halászati haszonbérét továbbra is letétileg kezelik. A tisztújítás során egyhangúlag megválasztották elnökké **Szabó Ignác** tiszakeszi földbirtokost, alelnökké **Juhász Jánost**. (—gh.)

VEGYESEK.

Kvassay Jenő emlékezete.

(† 1919. június 6.)

Most június 6-án múlt egy esztendeje, hogy korunk legnagyobb magyar vízi mérnöke, **Kvassay Jenő** 69 éves korában szemét örök álomra hunyta. Akkor hallgatásra voltunk kényszerítve; nem adhattunk kifejezést annak a kegyeletes gyásznak, mely e hatalmas munkájú ember kidöltével a mi lelkünket is eltöltötte.

A halászat újraélesztéséhez **Kvassay** alapvető munkával járult hozzá; Magyarország vízügyeinek intézésében a vezető szerepet magához ragadva, a vízgazdaság hatalmas kereteit s lehetőségeit alkotta meg. E működése során, az ő főnöksége alatt alkották meg a halászatról szóló törvényt és szervezték az országos halászati felügyelőség intézményét. A halászat fejlődését azután is mindig figyelemmel kísérte s az 1901. évi halászati kongresszus tanácskozmányaiban való élénk részvételére még jól emlékezhetünk. Különösen érdeklődött a legutóbbi időkig is, a mikor pedig munkásságát már nem is országos, hanem az európai érdekű Dunakérdés foglalkoztatta, a székes területeknek halászat révén való hasznosítása iránt. **Kvassaynak**, mint mérnöknek, nagysága éppen abban állott, hogy ő e hivatását nem a maga mesterségszerű mivoltában fogta fel, hanem abból a széles látókörű közgazdasági nézőpontból, a mely előtt legfőbb cél gyanánt a nemzeti vagyont gyarapítása lebeg. A vizet gazdasági tényezőnek tekintette, a mely a mérnöki tudás révén a termelés nagyszerű eszközévé tehető. Egyik munkájának jellegéül Swiltnek híres mondását választotta: „Az, a ki megmutatja, hogyan kell ott két kalászt nevelni, ahol eddigelé csak egy nőhetett, többet tett az emberiségért, mint a hódító, a ki hús csatát nyert meg.”

Soha e hazának, a melyet oly igaz magyar érzéssel szeretett, nagyobb szüksége nem volt arra, hogy fiainak munkáját ilyen felfogás irányítsa!

Kövessük példáját, áldjuk emlékét!

A balatoni horgászat és a hadifoglymentés. A Balaton halászatát bérlő „Balaton Halászati R.-T.” dicséretes és szép elhatározással az ezidei évadban a Balatonon engedélyezendő horgászatból befolyó minden jövedelmet felajánlotta a MOVE. magyar hadifoglymentő mozgalomnak céljára, illetőleg az Oroszországban és Szibériában sínylődő magyar hadifoglyok hazaszállítására.

Ezek a jövedelmek kétéfélek lesznek. A részvénytársaság havi és egész idényre szóló horgászengedélyeket ad ki; az egy óra szóló engedélyek díja gyermekek részére 50 K, felnőtteknek 100 K, az egész idényre szólóké gyermekeknek 100 K, felnőtteknek pedig 200 K. Ezeket a díjakat a részvénytársaság beszédvén, átjuttatja a

MOVE. illetékes osztályához. Az engedélyt kapott horgászok ezenkívül, az általános sportszabályoknak megfelelően, a kifogott halakért is tartoznak bizonyos megtérítést fizetni és pedig a keszeg-féle halak minden kilogrammjáért 10 K-t, a nemeshalak kilogrammjáért pedig 20 K-t, amint látható, ez a visszatérítés a mai viszonyok között inkább csak a tulajdonjog elismerésének kifejezéséül tekinthető és a halak valódi értékén messze alól marad. A visszatérítési összegnek a befizetése minden horgász egyéni tisztességére van bízva s bizonyos időközökben, kéthetenként, postatakarékpénztári csekklap útján bármely postahivatalnál közvetlenül a MOVE. címére történik; a szükséges csekklapokat az engedély kiadása alkalmával

osztják szét, de a részvénytársaságnál, vagy a MOVE. illetékes osztályánál (Budapest VI. Városligeti-fasor 38. sz.) mindenkor kaphatók. A befizetések nyilvántartatnak s a nyilvántartás bizonyos mértékben ellenőrzésül is szolgál. De különben biztosra vesszük, hogy szívesen fog ebbeli kötelezettségének mindenki eleget tenni, a ki itthon üdülhet a szép Balatonunk partján, azok érdekében, a kik az ithonlókért szenvedik még most is a san arú rabság ezernyi kínját. Nem lehet most sürgösebb kötelessége ennek az országnak az idegenben szenvedő vereink megmentésénél s igazán nagyon alantosan kellene gondolkoznia annak, a ki mulatásának, szórakozásának olyan méltányos n megszabott azt a díját, a mely e nemes cél mi löbbi elé-ésére ajánlatot f-el, a legbecsületesebben le ne róná. H sszük és reméljük, hogy a részvénytársaság nagylelkű elhatározása minden várakozást feülmuló szép eredményel fog járn.

Nagy pontyok a Balatonban. A Balaton taván fel lévén függesztve a ponty fogásának tilalma, a hérlő részvénytársaság május 1-je óta rendszeresen halásztatja e halat. (Előzőleg április hónap egy havi általános tilalom volt az ivó fogas kímélése céljából.) Június közepéig kereken 100 q ponty került ki ilymódon a tóból. Érdekes, hogy több 16—17 kilogrammos példány is volt a zsákmány között és pedig nem valami vad, őspontyok, hanem mind a Balatonba mesterségesen behelyezett nemespontyok közül valók. Miután a behelyezés az egységes kezelés ideje óta történtek s a legelső alkalommal 1901-ben, tehát 20 évvel ezelőtt, bocsátottak ilyen ivadékok a Balatonba, megállapítható, hogy évenként átlag közel 1 kg.-ot nőttek a halak.*) Zamárdi és Szemes határában kerültek hálóba. Mindenestre itt volt már az ideje, hogy kikerüljenek a vízből, mert nagy testsúlyuk fennartása rengeteg sok táplálékot igényelhetett. A zsákmány között egyébként elég gyakori most már a szép formájú, jól fejlet 2—3 kg.-os nemes ponty. Ez a pontyfajta itt is külön jár s jóval később ívik a vadpontynál, a mely a Balatonban már május első felében „fördött”. A nemesponty s általában az öregebb ponty később rakja az ikráját, de június elején már alig akadtak a kifogottak között teli halak. Érdekes dolog, hogy a fiatal ponty, az ivadék, mennyivel fürgébb a nagyobb halnál. Tihany alatt mintegy 60 centiméteres vízben húzták a hátót, a mint a kör szűkül, szinte „repültek” a fiatalabb pontyok a parás inon ki a szabad vízbe; legalább 200 drb menekült ilymódon a hálóból, bent csak a nagyok maradtak, mintegy 40 kg. súlyban.

Idegen halak a Balatonban. Fonyódról jelentik, hogy május hónap egy körülbelül 75 centiméter hosszú *angolnát* fogtak a Balatonból. Ez, 1900. óta, talán a negyedik angolna, a melyik kézre került; bizonyára abból az ivadékból származik, a melyet a mult század kilenczvenes éveiben eresztettek próbakép a Balatonba.

Naphal is nemsakho y van már a Balatonban, de szaporodik is benne, különösen Keszthely vidékén. Nem telik benne senkinek öröme!

A Velencei tóban a pontyok ívása a szokatlanul meleg időjárás ellenére elég későn kezdődött. Általában csak május vége felé kezdtek mozogni. A ponty fogási tilalma itt is fel volt függesztve, de a kifogott halak között alig akadt még májusban érett hal, pedig az emberek abban az időben már vígan — fördöttek a tó meleg vizében.

*) V. ö. a „Halászat” idei márczius 15-iki számában a tatai ősponty adataival.

Miért böjti eledel a hal? A legrégebb keresztírákon olvasható ötbetűs görög felírás jelentése magyarul: „Jézus Krisztus, Isten Fia, Megváltó”. A régi görög nyelvben e mondat szavainak kezdőbetűi, latinosan írva, az „ichthys” szót adják, a mi a halnak görög neve. Innét ered az, hogy a hal az ó-kereszténység jelképes állatja volt és az ó-keresztény művészetben magát Jézus Krisztust jelképezte. A római katakombákban, az őskereszténység földalatti templomaiban, s ámos jele maradt reánk e művészetnek. Sí emlékeken, középkori templomokban is gyakran látható a hal; sokszor hajót visz a hátán, mely az egyházat ábrázolja. A régi keresztények a hal jelképet rávészték tállakra, ivópocharakra, pecsétekre, gyűrűkre is. Krisztus halála napjának, a pénteknek emlékét aztán e szent vonatkozású állat fogyasztásával ülték meg. Így lett a hal aztán a pénteki böjt s általában a böjt eledele.

Budapesti halpiacz. A mindenkor csendes nyári idény az idén a szokottnál már korábban vette kezdetét. Míg azonban azelőtt a fürdők és a külföld számára ez időtájt igen sok árut csomagoltak, jeleleg a piacz kizárólag Budapest ellátására szorítkozik. Nagyobb mennyiségű balatoni keszegen kívül, mely most a húsarak hanyatlása után már nehezen talál elhelyezést a régi áron, kevés folyami áru jut a piaczra. Ez utóbbi jó minőségben keresett és még mindig nagy áron fizetik.

Élő pontyban a készletek fogytán vannak. Az a kevés barkedőtt ponty, melylyel kereskedőink még rendelkeznek, csak magas áron jut a vevőkhöz.

Bár nem a piaci jelentés keretébe tartozik, mégis közérdekből megemlítendőnek tartom, hogy az utóbbi időben igen sok méretem aluli ponty- és süllőivadék kerül a budapesti piaczra. Minthogy sem halász, sem kereskedő nem akarja belátni, hogy ilyen apró halanyag kifogásával és eladásával mennyit árt a halászatnak, mindazokat, kik ebben vétkesek, szigorú büntetéssel kellene észretéríteni.

Ősz előtt most már nagyobb élénkséget a halpiaczon alig remélhetünk.

A főliszabadult területeken lévő és újabban számos helyen létesített kisebb-nagyobb tógazdaságok, előreláthatólag, fognak annyi élő pontyot termelni, hogy a megmaradt országrészek szükségletét fedezik.

A budapesti halpiacz árai nagyban:

Kecsge	70—100 K
Süllő, nagy	80—100 "
Süllő, közép	60—80 "
Süllő, apró	40—60 "
Élő ponty, nagy	80—90 "
Élő ponty, apró	50—70 "
Jegelt ponty	40—80 "
Harcsa, vágó	70—90 "
Harcsa, közép	60—80 "
Keszeg	20—30 " C.

Hivatalos árjegyzés. A budapesti vásárcsarnok igazgatóságának jegyzése szerint május 15-e és június 8-a közötti időszakban az előzőkhöz képest sem a nagyban, sem a kicsinyben való eladásoknál különösebb változást nem jelez.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, **BUDAPEST**, Rőzponti vásárcsarnok. Telefou: József 48—94

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcím: Tógazdaság Sárd, (Somogy m.) Sürgőnyezim: Tógazdaság Kiskorpád. Vasutállomás: Kiskorpád.

Őzi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd, (Somogy megye).